

XI. FOE SZAKMAI NAPOK

(Eger, 2011. szeptember 2-4)

A SZAKMAI FÓRUM KÉRDÉSEI

I. Kényszer-végelszámolás

1. A Cégbíróságok által döntően azért kerül sor kényszer-végelszámolások elrendelésére, mert az adott társaság jogszerűtlen működése a fellelhetőség hiányára vezethető vissza (nincs a székhelyén, nem létesíthető kapcsolat a vezetőjével).

Ezekben az esetekben elvárható, hogy a kijelölt végelszámoló eleget tegyen a Ctv. 102.§(3) bekezdésének, vagyis - a költségek nyilvánvaló megtérülése hiányában - tájékoztató levelet küldjön ki a törvényi bekezdésben a-h pontokban részletezett hatóságoknak? (Van bíróság, amely a végelszámolót erre felszólítja.)

2. Több olyan bírósági végzés született kényszer-végelszámolásban, amelyben az eljáró cégbíró felhívja a felszámolást kezdeményező végelszámolót, hogy „támassza alá díj iránti igényét azaz igazolja, hogy a végelszámolást a Ctv. szerint elvégezte /Ctv. 103 – 113.§/”. Hogyan lehet alátámasztani a díj iránti igényt egy eltűnt cég esetében?

3. Van olyan bírói végzés, mely szerint: „.....ha a Bt. képviselője ismeretlen helyen tartózkodik és székhelyén sem érhető el, nem felszámolásnak, hanem megszüntetési eljárásnak van helye – kivéve, ha a társaság vagyonnal rendelkezik.”

Az eljárások jelentős részében a végelszámoló nem éri el a kényszer-végelszámolás alá került cég vezetőjét. Álláspontunk szerint, ebben az esetben is kizárólag felszámolás kezdeményezésére van módja a végelszámolónak. Mi ilyen esetben a végelszámoló tennivalója, kezdeményezhet megszüntetési eljárást?

4. Amennyiben kényszer-végelszámolás előzte meg a felszámolást, az utolsó képviselőként bejegyzett személy a felszámoló. Ebben az esetben lehet bírágoltatni a volt vezető tisztségviselőt, érvényesíthetőek vele szemben a megtérületlen eljárási költségek?

II. Csődeljárás

1. A Cstv. 17.§(3) alapján, az egyezségi tárgyalásra az adós „köteles a fizetőképesség helyreállítását vagy megőrzését célzó programot és egyezségi javaslatot készíteni”.

Kezdeményezheti a vagyonfelügyelő egyezségi dokumentumok hiányában, vagy azok megalapozatlansága esetén a csődvédelem megszüntetését, a felszámolás elrendelését, vagy passzív szerepe van? (A 18.§(3) bekezdése kizárólag a hitelezőknek adja meg a mérlegelés, az eljárás megszüntetésének kezdeményezési jogát.)

2. Amennyiben az első egyezségi tárgyaláson a hitelezők elutasítják az adós javaslatát és megállapítják, hogy az adós az eljárást csak időnyerés céljából kezdeményezte, reális egyezségi javaslat nem várható, ebben az esetben is módja van az adósnak [18.§(3) szerint] eredeti (elutasított) javaslata átdolgozására és újabb tárgyalás megtartására, vagy ebben az esetben érvényesíthető ugyanezen bekezdés ezzel ellentmondásos kitétele, mi szerint: „Ha bármelyik tárgyalás eredményeként a hitelezők kinyilvánítják, hogy .....az adós a tárgyalásokat lezárja....”. Az adós mulasztása, késlekedése esetén, ebben az esetben is „a vagyonfelügyelő köteles a bíróság számára a bejelentést megtenni” ?

Mi tehát a vagyonfelügyelő feladata abban az esetben, ha az adós nyilvánvalóan nem tud-, vagy nem akar érdemi egyezségi javaslatot tenni?

3. A hatályos szabályozás nem egyértelmű a lizingelt eszközök csődbeli szerepével kapcsolatban. A lizingelt eszközökre vonatkozó díjtartozás ugyanúgy kezelendő a csődeljárásban, mint bármely egyéb tartozás, vagyis bekényszeríthető az egyezségbe?

Amennyiben igen, az adós töredékáron juthat hozzá nagy értékű eszközökhöz, amit eladva, az árbevételeből kiegyenlítheti szállítói tartozásait. (Vagyis a lizingelt eszközökből finanszírozza az egyezséget.)

4. A Cstv. 16.§(3) bekezdése egyértelműen meghatározza a vagyonfelügyelő díjának mértékét, amit egy felszámolásba fordulás esetén is alkalmazni kell. Amennyiben ezt a számított díjat ítéli meg a csődöt lezáró végzésében a bíróság, a vagyonfelügyelőnek - a hatályos számviteli-, és adó jogszabályok alapján – ezt le kell számláznia, és rendeznie kell a 25%-os ÁFA-t függetlenül attól, hogy a hitelezői befizetések, illetve az adósi vagyon nyújt-e erre fedezetet. Az ügyek többségénél minden létező eszközvagyonon zálogteher van, így a csődöt követő felszámolásban hiába „a” csoportba sorolt hitelezői igényként kezelendő a vagyonfelügyelői díj, a 49/D.§ alapján kizárólag a felszámoló díja garantált, a vagyonfelügyelő elmaradt díjának megtérítése zálogtárgyból nem lehetséges. A NAV elutasította néhány felszámoló/vagyonfelügyelő ennek a problémának a

rendezésére irányuló méltányossági kérelmét, így a meg nem térülő díjhányadra is számlát (ÁFA befizetéssel!) kell kiállítani, ami adott ügyekben már nem csupán megtérülési hiányt eredményez, hanem - a forgalmi adó befizetési kényszerével - effektív veszteséget okoz a vagyongfelügyelő szervezetnek.

Van-e egyéb lehetősége a vagyongfelügyelőnek vesztesége elkerülésére, mint a Cstv-ben rögzített díjáról, illetve annak adott hányadáról történő lemondás? (Számítottól eltérő – fedezett – vagyongfelügyelői díj megítéltetése.)

5. Abban az esetben, ha az adósnak – a bíróság végzésben közölt megítélése szerint - nem volt érdemi csődegyezségi javaslata, elutasíthatja a bíróság a vagyongfelügyelő díjigényét hivatkozva arra, hogy a vagyongfelügyelőnek „az egyezségkötéshez szorosan kapcsolódó törvény szerinti feladatai és kötelezettségei nem álltak be, nem volt tehát olyan érdemi tevékenység, amelyre alapítva igényelhetné a Cstv. 16.§(3) bekezdése szerinti díjazást....”?
- A Szakmai Bizottság álláspontja szerint a vagyongfelügyelő érdemi feladatai tágabban értelmezendők, semmint szorosan és kizárólag az egyezségi dokumentumok adósi összeállítása és előterjesztése. Ez alapján, a bizottság tévesnek (méltánytalannak) ítéli a bíróság fenti álláspontját.

III. Általános szabályok szerint befejeződő felszámolási eljárás

1. Amennyiben a felszámolást végrehajtási eljárás előzte meg és a végrehajtó értékesítette az adós tulajdonát képező jelzálogjoggal terhelt ingatlant, de az árbevétel még nem adta át a végrehajtást kérő zálogjogosultnak, a hatályos szabályozás alapján a költségeivel csökkentett árbevételt át kell adnia a felszámolónak.

A zálogjogosult hitelezői igényét ebben az esetben melyik kielégítési csoportba kell sorolni, hisz biztosítéka már nincs a felszámolásban, viszont az eladásából származó árbevétel a felszámolási vagyon része. A követelés ekkor biztosítottnak minősül?

2. Ha felszámolás előtt induló bírósági eljárásban zárolják az adós vagyont, viszont ennek felszámoló általi értékesítését – az árbevétel bírósági letétbe helyezése mellett – a bíróság elrendeli, a peres eljárásban döntés szülehet ennek az árbevételnek a Cstv. felosztási szabályaitól eltérő kiadására?

Vagyis adott esetben a volt tulajdonos ezzel kiemelheti a vagyont a felszámolásban regisztrált hitelezők elől?

3. Amennyiben a vagyont terhelő zálogjog nem került a felszámolás előtt átalakításra egyedi zálogjoggá milyen-, mire kiterjedő biztosítékot jelent?

Kiterjed pl. bankszámlapénzre, házi pénztárra, vagy felszámolás alatt behajtott követelésre? A 49/D.§(1) bekezdése tartalmazza azt, hogy a zálogjoggal terhelt követelés értékesítése és behajtása esetén is érvényesül az előnyös kielégítés, de a második bekezdésben a vagyont terhelő zálog vonatkozásában ez nincs a tv-ben.

Vonatkozik az előnyös kielégítés olyan kártérítési-, vagy szerződéses

megtámadásból származó követelésre, amelyet a felszámoló érvényesít a felszámolás során?

Vonatkozik az előnyös kielégítés a felszámolás alatti továbbműködésből származó bevételekre?_

4. Általános érvényű-e (minden hitelezőre egyformán vonatkozó) a követelések bejelentési határidejének 180 napos jogvesztő jellege?

Az adóhatóság kivételt képez-e ez alól akkor, amikor a tevékenységet záró mérleg ellenőrzését a határidőt meghaladóan zárja le? Értelmezhető-e a „jogfenntartó nyilatkozat”?

IV. Egyszerűsített szabályok szerint befejeződő felszámolási eljárás

A felszámolási eljárások döntő hányadában megkerülhetetlen és eldöntendő kérdésként merül fel, hogy a felszámolóbiztosnak mikor kell/lehet kezdeményeznie a bíróságnál a felszámolás egyszerűsített módon történő befejezését. Fontos ez azért is, mert az általános szabályok szerinti befejezés esetében a 300.000,- Ft felszámolói minimális díjat teljes egészében garantálja a jogszabály, míg egyszerűsített befejezésnél a Cstv. csupán 150.000,- Ft-ra történő kiegészítést rendel el fedezethiányos eljárás esetében. A kétszeres díjkülönbség – tekintettel arra is, hogy portfóliójuk 70 – 75%-át érinti - igen jelentős ahhoz, hogy a felszámolók ezt figyelmen kívül hagyják, és eljárásvitelükben ne az általános szabályok szerinti befejezést részesítsék előnyben. A szabályozás e vonatkozásban is sok értelmezési bizonytalanságot tartalmaz, s a joggyakorlat is igen eltérő megoldásokat produkál.

Míg korábban – az egyszerűsített befejezés akkori kedvezőbb díjpozíciója miatt – a bíróságok az egyszerűsített szabályokra való áttérés kezdeményezésének jogosultságát kérdőjelezték meg gyakran, a díjkiegészítés változása miatt az egyszerűsített áttérés feltételeinek meglétét látják, és az általános szabályok szerinti befejezést sérelmezik.

A nagy ügyszám és az igen eltérő jogértelmezés miatt, célszerű a kérdéskör sarkalatos elemeinek áttekintése. (A FOE Szakmai Bizottságának konszenzusos álláspontját is közöljük)

1. Mindenekelőtt tisztázandó, hogy mi az egyszerűsített felszámolás eljárástechnikai lényege? (Mi az egyszerűsített felszámolás?)

Kézenfekvőnek tűnik, hogy **az egyszerűsített felszámolás az eljárási szabályok leegyszerűsítését jelenti**, vagyis az általános szabályoktól eltérő, annál egyszerűbb eljárási szabályok alkalmazhatóságát írja elő. Az egyszerűsítés a jogalkotó részéről vélhetően annak tudomásulvétele, hogy a felszámoló valamilyen külső – általa eltérni kénytelen – okból nem tud eleget tenni eljárásvitele során a törvényi előírásoknak. Ezek; az adós vagyonának és

kötelezettségeinek számbavétele, a vagyon lehetőség szerinti növelése és megőrzése, ennek felosztható pénzvagyonná konvertálása (értékesítés, behajtás), az adós gazdasági-jogi ügyeinek lezárása, és - elszámolás mellett - javaslatétel a bíróságnak az adósi pénzvagyon hitelezők közti felosztására. Mi a feladatok közül az, aminek végrehajtása alól a felszámoló felmenthető, vagyis amit a törvényalkotó az egyszerűsítés során kiiktat a kötelezettségek közül? A választ a Cstv.63/B.§(4) bekezdése adja meg azzal, hogy a felszámoló jelentése alapján a bíróság „végzéssel rendeli el az adós vagyonának, illetve be nem hajtott követeléseinek a hitelezők közötti felosztását az 57.§(1) bekezdése alapján, valamint az adós megszüntetését.” A jogszabályi rendelkezés lényegében tehát azt tartalmazza, hogy amennyiben a felszámoló az általános szabályként előírt feladatait nem tudja teljesíteni, kezdeményezésére a bíróság felmenti ezek alól, és természetben felosztja az eszközben és követelésben megtestesülő adósi vagyont a hitelezők között.

A rendelkezés helyes értelmezése tehát a 63/B.§(4) bekezdése alapján: **egyszerűsített felszámolásnak az tekinthető, amikor a bíróság a szakértő (általános szabályok szerinti) törvényi kötelességei teljesítésének hiányában rendelkezik az adósi vagyon felosztásáról és a cég megszüntetéséről.** A Cstv. 63/B.§ eljárási előírásai tehát a felszámoló feladatainak az általánostól eltérő, annak egyszerűsítését (teljesítés alóli felmentését) adják.

(Mivel a felszámoló mentesül az előírt eljárási feladatok jelentős részétől, a jogalkotó a felszámoló díját a díjminimumban rögzítette.)

2. Az egyszerűsített felszámolás milyen feladatok elvégzése alól mentesíti a felszámolót?

A 63/B.§(1) bekezdése szerint, az egyszerűsített felszámolás kezdeményezésének két vagylagos feltétele van. Vagy azt kell igazolnia a felszámolónak, hogy nincs forrása a feladatok megoldására és ezért kéri a feladatok alóli felmentését vagy azt, hogy a könyvvezetés, illetve a nyilvántartások hiánya miatt nem tudja biztonságosan megítélni az adós vagyoni helyzetét (benne a kötelezettségeit sem), ezért technikailag nem lebonyolítható a felszámolás. Az első esetben tehát vagyonelemek maradnak az eljárásban, amelyek sorsáról a bíróságnak kell döntenie, a második esetben pedig nem tudja érdemben megítélni sem az adós kötelezettségeit (hitelezői igények valóságtartalma), sem az adós tényleges vagyoni helyzetét (teljes számviteli bizonytalanság, melynek eredményeként nem tud zárómérleget készíteni).

A Cstv. tehát, egyszerűsített felszámolás esetén nem teszi kötelezővé **nyitó/záró**

mérleg készítését, hitelezői igények érdemi visszaigazolását, illetve követelések behajtását, eszközök értékesítését, bírósági perek érdemi vitelét.

3. Hogyan értelmezendő a 63/B.§(1) bekezdésében megfogalmazott kezdeményezési ok, mely szerint: „Ha az adós vagyona a várható felszámolási költségek fedezetére sem elegendő.....”?

A Cstv.57.§(2) bekezdése felsorolja a „felszámolási költségek”-et. A bekezdésben mindazok a ráfordítások megjelennek, amelyeket a felszámolónak az 57.§(1) szerinti kielégítési rangsorban „a” kielégítési csoportban - a 49/D.§ hatálya alá tartozó hitelezőket kivéve – mindenkit megelőzően ki kell egyenlítenie. A felsorolás tehát, az adósi vagyon felosztása során alkalmazandó kielégítési sorrendben (rangsorban) az adott követelés pozícióját rögzíti, de semmiképpen nem adja az egyszerűsített felszámolás szempontjából meghatározó „felszámolási költség” definícióját.

Álláspontunk szerint – a jogszabály logikája alapján -, itt **az eljárás szorosan vett ráfordítás igényét kell olyan felszámolási költségnek tekinteni, amelynek hiánya ellehetetleníti a felszámolás általános szabályok szerinti lebonyolítását.** (Vagyis nincs az értékesítésnek, követelésbehajtásnak, mérlegkészítésnek, környezeti tehermentesítésnek, stb. forrása) Az ugyanis nem indokolja az egyszerűsített szabályok alkalmazását, hogy marad kiegyenlítettlen rezi költség, visszafizetetlen bér garancia, stb. Mivel ezek miatt az elmaradt kifizetések miatt a bíróságnak nem kell a felszámoló helyett (javaslata hiányában) döntenie, nem indokolt – de nem is valósul meg – az eljárási szabályok egyszerűsítése, nem „büntethető” a felszámoló a díjminimummal, hisz elvégezte jogszabályi kötelezettségét. Azzal, hogy a hitelezői követelések kielégítése az „a” csoportban sem teljes körű, feladatai nem csökkentek. (A díjkiegészítés hatályos szabályai szerinti alkalmazásban nem vonható meg kiegyenlítettlen „a” csoportos követelésre hivatkozással a felszámolótól 50%-nyi díjhányad!)

4. Kinek a joga/kötelessége az egyszerűsített felszámolás kezdeményezése?

A bírói gyakorlat általában egységesen értelmezi e vonatkozásban a jogszabályt, és **a felszámoló jogának tartja az egyszerűsített szabályokra történő áttérés kezdeményezését.** A problémát általában az okozza, ha a felszámoló nem kezdeményezi az áttérést, a bíróság pedig ezt indokoltnak ítéli.

- Álláspontunk szerint, több szempontból is jogszabálysértő az a gyakorlat, mely szerint a bíróság (egy megyei bíróság) az eljárás kezdetén végzésben felhívja a felszámolót, hogy „...15 napon belül nyilatkozzon, hogy van-e helye a felszámolási eljárás egyszerűsített módon történő befejezésének.

Ellenkező esetben közölje a felszámolási zárómérleg benyújtásának várható időpontját.....” Nyilvánvaló, hogy felelős nyilatkozat nem várható a felszámolótól.

- A gyakorlatban született olyan végzés is, amelyik szerint a bíróság felhívja a felszámolót, hogy „15 napon belül igazolja, miszerint a vezető tisztségviselővel szembeni feljelentési kötelezettsége (?) a nyomozóhatóságnál megtette, ellenkező esetben a megyei bíróság a felszámolás egyszerűsített módon történő lefolytatására irányuló kérelmét el fogja utasítani.”
- Kollégáink kaptak olyan végzést is, amelyben a bíróság nyilatkozattételre szólítja fel a felszámolót arra vonatkozóan, hogy fenntartja-e az eljárás általános szabályok szerinti befejezésére vonatkozó kérelmét (?), „vagy egyszerűsített zárás iránt terjeszt elő kérelmet, tekintettel arra, hogy a Pécsi Ítéltábla 2010. október 21-én megtartott kollégiuma (?) úgy foglalt állást, hogy a felszámoló – akár felmentés terhe mellett is – kötelezhető az eljárás egyszerűsített módon történő befejezésére, amennyiben annak feltételei fennállnak.” (Nem találtunk hivatkozott állásfoglalást!)

A FOE Szakmai Bizottsága szerint, a felszámoló kompetenciája annak eldöntése, hogy az adott eljárást be tudja-e fejezni az általános szabályok szerint, vagy sem, ezzel az egyszerűsített szabályokra történő áttérés kezdeményezése a felszámoló joga. **Amennyiben a felszámoló nem a jogszabályoknak megfelelő záró dokumentációt terjeszt elő, a bíróságnak lehetősége van hiánypótlás előírására, illetve elutasítani a jelentést, megtagadni elfogadását.**

Kötelessége a felszámolónak áttérni az egyszerűsített szabályok alkalmazására, amikor a könyvvezetés és a nyilvántartások hiánya miatt a felszámolás technikailag lebonyolíthatatlan (nincs és nem reprodukálható a tevékenységet lezáró mérleg, ezért nem lehet az adós vagyoni helyzetét felelősen megítélni), illetve forrás hiányában nem tud eleget tenni a felszámoló az előírt eljárási feladatainak. A hitelezői követelések kielégítése nem feladata a felszámolónak, ezért az áttérés kritériumaként nem az „a” csoportos felszámolási költségeket-, hanem a felszámolási feladatok ráfordításigényét kell meghatározni.

5. Az egyszerűsített felszámolásnál, a vezető tisztségviselő marasztalásából származó összeget az adós vagyonaként kell-e kezelni?
A mérlegben ezt követelésként kell szerepeltetni, és vagyonfelosztási javaslatot kell erre vonatkozóan készíteni?
A marasztalást milyen eljárási költségekre lehet vonatkoztatni?
6. Amennyiben be nem hajtott követelés felosztására tesz javaslatot a felszámoló, és ezt csak névértéken tudja tenni - hisz nem volt forrása arra, hogy szakértővel meghatároztassa a várható megtérülés összegét – követelheti-e kifogás formájában sikerrel a hitelező a követelés névértékének csökkentését?

Budapest, 2011. augusztus 3.

FOE Szakmai Bizottság
Dr. Zsiga László elnök

Egyéb, később érkezett tagszervezeti kérdések:

A-CONTO-ROLL:

Az adósságrendezési eljárással összefüggő kérdéseink:

1.) Hogyan kezelendők az adósságrendezési eljárás alatt keletkezett követelések?

Előfordulhat olyan költség, mely az igény bejelentési határidőig nem válik ismertté és nem is kötelező feladat ellátásához kapcsolódik. Például egy folyamatban levő megállapítási per befejeződik és az adós önkormányzatot a bíróság az eljárás alatt perköltség megfizetésére kötelezi. A perköltség „nem tud” az adósságrendezési eljárás kezdő időpontjában lejárttá, sőt ismertté sem válni.

Kérdésese tehát e körben, hogy mely esetben jár el helyesen a kijelölt pénzügyi gondnok:

- a) ezen követelést pótlólag nyilvántartásba veszi, vagy
- b) az ilyen követelés kvázi az adósságrendezési eljárás körén kívül esik, így erre akár végrehajtás is vezethető.

Megjegyeznénk, hogy véleményünk szerint e kérdés megválaszolása körében különös jelentősége van annak, hogy az egyezségi javaslat Képviselő-testület általi elfogadása megtörtént-e, mert az a) pont szerinti megoldás esetén a hitelezői igények állandó változása, állandó testületi döntést igényel.

Csak a vagyon bírósági felosztása szakaszában, vagy az egyezségkötés „stádiumában” is használandó-e a törvénymódosítással bevezetett „adósságrendezésbe nem vonható vagyon” fogalma (Har. tv. 2.§ e) pontja)?

- a. A problémát e körben az jelenti, hogy ezen fogalmat eredendően a törvény csak a vagyon bírósági felosztása körében használja. [Har. törvény 29.§ (3) bek. c) pontja] A módosításokkal bevezetett új pontok azonban mindkét értelmezés esetén ellentmondásokat vetnek fel. Ugyanakkor a törvénymódosítással bevezetett, a támogatásokra vonatkozó pont például a vagyon bírósági felosztása körében nem értelmezhető.

Példával illusztrálva: Ha úgy értelmezzük, hogy az egyezségi fázisban is alkalmazni

kell a fogalomkör, a támogatással megvalósuló projektek folytatása kvázi ugyan kívül esik az adósságrendezési eljárás körén, azonban a vagyon jelentős részét kitevő (a 2.§ ea) pontban szereplő) állam tulajdonából az önkormányzat tulajdonába került lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek az egyezség körében fedezetként/biztosítékként nem használhatóak

Ellenpélda is hozható: Ha csak a vagyon bírósági felosztása körében kell a fogalmat használni, a támogatási önerő- és a támogatás kívül esik a felosztható vagyon körén; azaz akkor, amikor a projektekre már feltehetőleg úgyszem lesz kapacitás (mivel vagyonfelosztás van) és valószínűsíthető a támogatási szerződés felmondása, akkor nincs rendezve a támogatás/önerő rendezésének kérdése, például, hogy ezt az összeget a sorrendiségtől eltekintve „soron kívül” ki kell fizetni a támogatást nyújtó szervnek, vagy az önkormányzatnál marad?

b. Mit jelent pontosan a „vagyon bevonása”?

Az adósságrendezésbe történő bevonást jelenti-e az, ha ezeket a vagyonelemeket biztosítékként az egyezség körében az adós felajánlja, vagy nem az e körbe tartozó vagyon egyáltalán nem hasznosítható az egyezségkötés keretében sem.

CONCUR KFT. – Kárpáti

1.) Rendkívül komoly problémát okoz a Legfelsőbb Bíróság egyik eseti döntése óta (amely megjelent a BH 2011/4 számában, 94. sz. jogeset), hogy számviteli rend megsértése miatt az ügyvezetőnek hol kell teljesítenie az iratátadási kötelezettséget. Erdélyi József is állandóan erre az eseti döntésre hivatkozik.

2.) Rendkívüli probléma, hogy a Cstv. 63/B § (6) bekezdésében írt "eljárás költségei", illetve "eljárási költségek" fogalmát a megyei bíróságok különbözőképpen értelmezik, és az egész országban ellentétes joggyakorlat alakult ki.

3.) A 2011. augusztus 04-től hatályos Cstv. 53. §, módosításával kapcsolatban rendkívül fontos szabályokról kellene beszélni, és ennek anyagi kihatásairól.

TM-LINE:

Kérdés: Érvényesíthetik-e követeléseiket a csődeljárásba nem vagy késedelmesen bejelentkezett hitelezők a csődegyezség létrejöttét követően az időközben (2011. augusztus 4-től hatályos 2011. évi CXV tv.) bekövetkezett jogszabályi változásokra is figyelemmel?

I. Jogszabályi környezet

A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 18. § (4) bekezdése szerint az a hitelező rendelkezik szavazati joggal az egyezségi tárgyaláson aki

- (a) a 10. § (2) bekezdés f) pontja szerinti határidőben bejelentette hitelezői igényét, és
- (b) a nyilvántartásba-vételi díjat megfizette, valamint
- (c) követelése elismert vagy nem vitatott követelésként került nyilvántartásba.

A Cstv. 19. § (2) bekezdése alapján a megkötött egyezség azokra az egyezségkötésre jogosult hitelezőkre terjed ki, akik

- (a) hozzájárultak az egyezséghez,
- (b) nem járultak hozzá az egyezséghez,
- (c) vagy szabályszerű értesítésük ellenére az egyezség megkötésében nem vettek részt,
- (d) továbbá kiterjed azon hitelezőkre is, amelyek vitatott követelésére tekintettel a bíróság a 12. § (5) bekezdésében tartalék képzését rendelte el.

Fentiek alapján megállapítható, hogy azok a hitelezők, akik nem jelentették be hitelezői igényüket határidőben, azok nem rendelkeznek szavazati joggal és ennek megfelelően az egyezség sem terjed ki rájuk.

A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek csődeljárásának és felszámolásának különleges szabályairól és az azzal összefüggő törvénymódosításokról szóló 2011. évi CXV. törvény 2. §-a alapján a Cstv 20. §-a az alábbi bekezdéssel egészült ki:

„A 10. § (2) bekezdése szerinti határidő elmulasztása esetén a hitelező az egyezségkötésben nem vehet részt, az egyezség hatálya nem terjed ki rá. A bejelentési határidő elmulasztása miatt nyilvántartásba nem vett hitelezői igény jogosultja az adós ellen követelését nem érvényesítheti, azonban a más által kezdeményezett felszámolási eljárásban a még el nem évült követelését bejelentheti. Ebben az esetben a 35. § (2) bekezdését azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a 35. § (2) bekezdés b) pontja szerinti késedelmi kamatot, késedelmi pótlékot, továbbá a pótlék és bírság jellegű követelést a felszámolási eljárásban sem lehet érvényesíteni.”

A módosító törvény 9. §-a alapján a módosítás a kihirdetést követő 8. napon lép hatályba, azaz 2011. augusztus 4-től hatályos.

II. Jogi vélemény

Az nyilvánvaló, hogy a módosítás hatályba lépését megelőzően indult, folyamatban lévő csődeljárások esetén, amennyiben a hatályba lépéskor a követelések bejelentésére biztosított 30 napos határidő még nem járt le vagy a csődeljárás során keletkezett követelések bejelentésére biztosított három napos határidő a hatályba lépést követően jár le, továbbá a hatályba lépést követően indult csődeljárásokban bejelentendő követelésekre, az új szabály kell alkalmazni, azaz a bejelenteni elmulasztott követelések sikeres csődegyezség esetén utóbb az adóssal szemben nem érvényesíthetők.

Kérdésként merülhet fel, hogy sikeres csődegyezség esetén érvényesíthetők-e azon be nem jelentett követelések, amelyek bejelentésére nyitva álló határidő a módosítás hatályba lépését megelőzően lezárult. Álláspontunk szerint a jogalkotó a jogszabályhely kiegészítésével nem egy új jogfelemesztő törvényi feltételt iktatott be a jogrendszerünkbe, hanem már a Cstv. korábban hatályban lévő rendelkezéseiből is kiolvasható jogvesztő feltételt fogalmazott meg egyértelműen, eleget téve azon jogállami követelménynek, hogy a jogszabályokat világosan, egyértelműen és a többi jogszabályhellyel összhangban kell megfogalmazni. Álláspontunk szerint a módosítást megelőzően hatályban lévő rendelkezések alapján sem érvényesíthetők sikeres csődegyezség esetén az adóssal szemben azon követelések, amelyeket a törvényes határidőn belül nem jelentettek be a csődeljárás keretében az alábbiak szerint:

- (a) A jogvesztés mellőzése a csődeljárás intézményének a lényegét kérdőjelezte volna meg. A jogvesztés kimondása valóban olyan jogalakítás, amely alapvetően törvényi szabályozást igényelt volna korábban is. Azonban olyan esetben, amikor a főbb jogszabály értelmezési eszközök külön-külön történő alkalmazásával is az állapítható meg, hogy a be nem jelentkezett hitelezői igények a csődegyezséget követően nem érvényesíthetők az adóssal szemben, a jogalkalmazás ilyen törvényi felhatalmazás nélkül is kimondhatná a jogvesztést (ld. A részvénytársaságoknál elhatározott részvénytársaság esetében a kialakult és elfogadott joggyakorlat szerint a határidőben be nem nyújtott részvényeket a részvénytársaság érvénytelené nyilvánítja. Erre vonatkozóan sincs törvényi felhatalmazás, hogy a részvényesi jogok megszűnjenek.).

Az esetleges ellentétes álláspontokat képviselők között sem lehet vita abban, hogy a Cstv. céljával egyezően a törvényalkotói akarat eredetileg is az összes követelés csődeljárásban történő érvényesítését kívánta szabályozni (*teleologikus értelmezés*).

*A Cstv. módosításáról szóló 2009. évi LI. törvény általános indokolása megfogalmazza a törvényalkotó szándékát és az új szabályozás célját is. „A cél az, hogy a piaci nehézségekkel küzdő gazdálkodók egy bíróság előtti csődeljárás keretében és csődvédelem birtokában kíséreljék meg működésük újraszervezését, adósságaik rendezésére pedig a hitelezőkkel olyan megállapodást tudjanak kötni, ami elkerülhetővé teszi a felszámolásukat, azaz a fizetési képtelenség miatti, hosszadalmas eljárást követő, jogutód nélküli megszüntetésüket.” A 7. § módosításához fűzött indoklás pedig leszögezi: „A szabályozás célja, hogy a reorganizációra, a hitelezőkkel való egyezségkötésre képes, és felkészült adós és hitelezői inkább csődeljárás megindításában és az abban való **aktív közreműködésben legyenek érdekeltek**, mintsem abban, hogy az adós fizetési képességének megrendülését követően egy hosszabb időtartamú, az adós tevékenységének teljes leépítésével, megszüntetésével járó felszámolási eljárás induljon. A munkahelyek megőrzése, és az adós üzleti partnerei bizalmának megtartása, a további piacvesztés megakadályozása is eredménye lehet egy sikeres csődeljárásnak, amelynek részletes eljárási szabályait tartalmazza a Cstv. 7-21/C. §-a.”.*

Ennek megfelelően a törvényi rendelkezéseket esetleges kétség esetén csakis abban a

szellemben szabad értelmezni, amely jogalkotó céljának és szándékának megfelel, ezért a Cstv. 10. § (2) bekezdés f) pontjának rendelkezése, miszerint a bíróság által közzétett végzésnek tartalmaznia kell a hitelezőknek szóló felhívást arra, hogy a fennálló követeléseiket a csődeljárás elrendeléséről szóló végzés közzétételétől számított 30 napon belül - a csődeljárás kezdő időpontját követően keletkező követeléseiket pedig 3 munkanapon belül - jelentsék be az adósnak és a vagyonfelügyelőnek, nem csupán egy választható lehetőséget ad a hitelezők számára az igényük érvényesítésének módját illetően, hanem kötelezően írja elő, hogy a hitelezők ettől kezdve csak a csődeljárás keretében jogosultak az adóssal szembeni igényüket érvényesíteni, ugyanis a szabályozás célja az volt, hogy az adós hitelezői inkább a csődeljárás megindításában és az abban való **aktív közreműködésben legyenek érdekeltek**. Tehát amennyiben egy hitelező a csődeljárásból kimaradva, a sikeres csődegyezsége megkerülve kívánja igényét érvényesíteni, mindenképpen a Cstv. rendelkezéseivel, céljaival és a jogalkotói szándékkal ellentétesen cselekszik, jogait nem a társadalmi rendeltetésének megfelelően gyakorolja. A Cstv. olyan irányú értelmezése, mely szerint a csődeljárásban követeléseiket be nem jelentő hitelezők a csődegyezsége követően követeléseiket a csődegyezségtől függetlenül érvényesíthetik a jogalkotó szándékával ellentétesen, teljesen kiüritené a csődeljárás intézményét, ugyanis ha az adós nem teljesíti az egyezségben foglaltakat, a bíróság az erre irányuló kérelem alapján ebből az okból is megállapítja az adós fizetéseképtelenségét, és elrendeli a felszámolását (Cstv. 27. §). A csődegyezés az adós reorganizációjáról az adós vagyonának és kötelezettségeinek (lejárt és jövőben lejáró, elismert és vitatott kötelezettségeinek) teljes körű figyelembe vételével rendelkezik, így gyakorlatilag lehetetlenné válna az egyezés végrehajtása olyan körülmények között, amikor olyan kötelezettségek is terhelnék az adós vagyonát, amelyekkel az egyezés megkötésekor a hitelezők és az adós nem számolhattak, így a sikeres csődegyezés nem az adós felszámolásának elkerülését, hanem annak biztos bekövetkeztét eredményezné, ami nyilvánvalóan ellentétes lenne a fentiekben hivatkozott jogalkotói szándékkal.

A felszámolási egyezés és a csődegyezés egymással rokon jogintézmények (pl. bíróság hagyja jóvá, a hozzá nem járuló hitelezőkre kényszer jelleggel bír, stb.) Mindkettő egyezés kifejezett célja az, hogy hitelezői hozzájárulás esetén az adós „tisztá lappal” folytathassa a tevékenységét. A felszámolási egyezés esetében a Cstv. 41. § (1) bekezdése a módosítást megelőzően is kifejezetten kimondta a be nem jelentkezett hitelezők igényének elvesztését. Nincs arra nézve racionális és elfogadható magyarázat, hogy a csődegyezés esetében a rendszertani és logikai értelmezés útján miért ne lehetett volna a módosítást megelőzően is analóg módon alkalmazni a felszámolási egyezségnél kimondott jogvesztés intézményét (*rendszertani és logikai értelmezés*).

- (b) A csődeljárásba be nem jelentkező hitelező a vélt jogszabályi hiányosságra („törvényi kiskapura”) alapozva marad szándékosan távol a csődeljárástól arra spekulálva, hogy a csődegyezsége követően követelését 100%-os mértékben be tudja hajtani az adóson. Ezen hitelezői magatartás nyilvánvalóan a Polgári Törvénykönyv több alapelvébe is ütközik.

A Ptk. 1. § (1) bekezdése értelmében ez a törvény (Ptk.) az állampolgárok, valamint az állami, önkormányzati, gazdasági és társadalmi szervezetek, továbbá más személyek vagyoni és egyes személyi viszonyait szabályozza. Az e viszonyokat szabályozó más jogszabályokat - ha eltérően nem rendelkeznek - e törvénnyel összhangban, e törvény rendelkezéseire figyelemmel kell értelmezni. Ennek megfelelően a Cstv. polgári jogviszonyokat és jognyilatkozatokat érintő

rendelkezéseit is a Ptk. szabályai alapján kell értelmezni és megítélni, a Cstv-ben foglalt eltérésekkel.

A Ptk. 4. § (1) bekezdése szerint a polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni. Márpedig nyilvánvaló, hogy az, aki a bíróság cégközlönyben közzétett felhívása és az adós közvetlen megkeresése ellenére a többi hitelezőtől eltérően nem a csődeljárás keretében érvényesíti igényét, a jóhiszeműség és tisztesség követelményeivel valamint az együttműködési kötelezettségét megszegve jár el.

A Ptk. 4. § (4) bekezdése értelmében saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat, márpedig az mindenképpen felróható magatartás, ha valaki a törvényi előírások, a bíróság felhívása és az adós megkeresése ellenére nem jelenti be követelését a vagyonfelügyelőnek és az adósnak, és amennyiben utóbb követelését azon az alapon érvényesítené, hogy őrá azért nem terjed ki a csődegyezség hatálya, mert elmulasztotta jogszerűen bejelenteni a csődeljárás keretében a követelését, ezzel nyilvánvalóan a saját felróható mulasztására hivatkozással próbál a jogszerűen eljáró hitelezőkkel szemben jogtalan előnyhöz jutni.

A Ptk. 5.§ (1) tiltja a joggal való visszaélést, míg az 5.§ (2) szerint „Joggal való visszaélésnek minősül a jog gyakorlása, ha az a jog társadalmi rendeltetésével össze nem férő célra irányul, különösen ha a nemzetgazdaság megkárosítására, a személyek zaklatására, jogaik és törvényes érdekeik csorbítására vagy illetéktelen előnyök szerzésére vezetne”.

A jog gyakorlásának a fenti definíció szerint a jog társadalmi rendeltetésével össze nem férő célra kell irányulnia. A jog társadalmi rendeltetése olyan szabályrendszer létrehozása és működtetése, amelynek segítségével rendezhetők, meg- vagy feloldhatók a társadalomban jelentkező különféle konfliktusok, mégpedig úgy, hogy közben a jogalkotó és a jogalkalmazó törekszik a köz- és a magánérdek védelmére, a kettő lehetőségek szerinti összehangolására, és olyan etikai elvek érvényesítésére, mint az igazságosság és a méltányosság. **A törvény nem kíván meg vétkeiséget a joggal való visszaélés megvalósulásához, csak azt, hogy a joggyakorlás rendeltetésellenes legyen.** A joggal való visszaélés esetében egyszerűen fogalmazva arról van szó, hogy az adott jogalany látszólag jogszerű – jogszabályi és/vagy szerződési rendelkezéseknek megfelelő – magatartást tanúsít, ám e „joggyakorlás” csak első pillantásra tűnik jogszerűnek, valójában nem az. A törvényi tényállás egy önállóan megfogalmazott, ún. „sui generis” polgári jogi norma, mely általánosságban tiltja – ezáltal jogellenessé minősíti – a rendeltetészerű joggyakorlás követelményébe ütköző magatartásokat. A joggal való visszaélés tehát tilos, a jogellenesség, mint sajátos polgári jogi szankció pedig attól függetlenül beáll, hogy a joggyakorló jó- vagy rosszhiszemű volt-e (bár az előbbi nehezen képzeltető el) vagy, hogy e szabálysértő magatartás érdeksérelmet okozott-e.

A csődeljárástól rosszhiszeműen távolmaradó hitelező magatartása nemcsak az adós, hanem azon hitelezők irányába is visszaélésszerűnek mutatkozik, akik a csődeljárásba bejelentkezettek és viselték az egyezségkötés terheit (lemondanak követelésük jelentős részéről) annak reményében, hogy az adós újra fog működni, és esetleg munkát tud biztosítani a hitelezők részére. Ezzel szemben a be nem jelentkezett hitelező – a többi hitelező kárára, azaz a többi

hitelező által elengedett követelés terhére – követelését 100%-os mértékben fogja érvényesíteni az adóssal szemben. Amint azt a Cstv. módosításának indokolása is kiemeli, a csődegyezség járhat azzal is, hogy a hitelezők tulajdonosai lesznek az adós cégnek, ez esetben pedig még nyilvánvalóbb, hogy rosszhiszeműen eljáró hitelező kifejezetten a jogkövető módon eljáró hitelezők rovására érvényesítené a vagyoni körükbe került adóssal szembeni követelését.

- (c) A legújabb módosítás is a fenti érvelést erősíti annál is inkább, mert a módosítás alapjául szolgáló T/3504 számú törvényjavaslathoz benyújtott kapcsolódó módosító javaslat indokolása az alábbiakat szögezte le:

„A Ptk. szerint tehát jogszabály határozza meg a bírósági úton nem érvényesíthető követelések körét, és bár ez a Cstv. rendelkezéseiből a csődeljárásban be nem jelentett követelésekről csődegyezség esetén összességében, jogértelmezéssel most is megállapítható, a jogbiztonság követelményeinek megfelelően elengedhetetlen, hogy egy ilyen lényeges, jogviszonyt alakító jogi tény egzakt törvényi rendelkezés szabályozzon.”

A fenti indokolás az ún. „travaux préparatoires” részeként mindenképpen irányadó a jogalkalmazás számára a jogalkotó szándékának, céljának és a jogszabályok tartalmának autentikus értelmezését illetően.

Összefoglalva

A fentiek alapján megállapítható, hogy azon, a csődeljárásban bejelenteni elmulasztott követelések, amelyek bejelentésére nyitva álló törvényes határidő a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek csődeljárásának és felszámolásának különleges szabályairól és az azzal összefüggő törvénymódosításokról szóló 2011. évi CXV. törvény hatályba lépését megelőzően járt le, sikeres csődegyezség esetén az adóssal szemben nem érvényesíthetők, a törvény módosítás a jogszabály korábban is meglévő tartalmán e tekintetben nem változtatott, csupán egyértelműen, külön bekezdésben rögzítette ezen törvényi jogvesztő feltételt azzal, hogy külön pontosította a más által indított felszámolási eljárás esetén követendő eljárást.